

דבריו האחרונים של נחום גז'יוואץ'

אני כותב את צוואתי בזמן שתיארתי לכם בזה. אני יושב ומחכה. איבדנו את הקשר עם כל חברינו. כל אחד עושה על אחריותו, מכיוון שבגיטו היהודי שורר תוהו-ובוהו. אילן נגדע. במיטב שנות עבודתנו נגדענו אנחנו. אני, החבר ליכטנשטיין וגרובר החלטנו, שדווקא בזמן שכזה נתאר את הזמן הזה, וכך אמנם התחלנו לעשות. אמש ישבנו עד שעה מאוחרת בלילה מפני שלא ידענו כי נחיה עוד היום, ב-3 באוגוסט 1942. עשר דקות לאחר השעה האחת וחצי אני מסיים את כתיבתי. איננו רוצים להישאר בחיים למען חיינו הפרטיים, אלא כדי להזעיק את העולם.

תולדות חיי

נולדתי ב-28 באוקטובר 1924, בוורשה, גאנשה 87. לאחר זמן קצר התמוטט הבית ונשארונו ברחוב, וכעבור זמן מסויים עקרנו לרחוב פאביה 41/50, מקום בו גדלתי עד היום. בגיל חמש התחלתי לבקר ב"חדר" בסמוצ'ה 22. בטרם מלאו לי שבע הייתי לתלמיד בבית הספר של הקהילה ברחוב נובליפקי 68. כעבור ארבע שנים עברתי לבית הספר באותו רחוב, מס' 76. לאחר שש שנות לימוד בבית ספר זה – לא הרשו לי התנאים החומריים להמשיך בלימודים. זמן מסויים עבדתי במתפרה ולאחר מכן עברתי לעבוד בבית דפוס. באותו בית דפוס עבדתי עד פרוץ המלחמה. בגיל 9 הצטרפתי ל"יונגבור" ¹. ועד פרוץ המלחמה הייתי חבר בארגון הילדים "יונגבור". לאחר שפרצה המלחמה התחלתי להיפגש עם חברי משכבר וביקרתי במועדון לשעבר, שבו הוקם מטבח ילדים. קשרתי קשרים ומשנת 1939 התחלתי לעבוד במטבח. בשנת 1940 ייסדנו מועדון. אני הייתי אחד ממייסדיו. לאחר זמן מסויים הרשות המנהלת... מועדון זה... נקראתי... בהדפסת העיתון הבלתי חוקי "יונג-רוף" ². הייתי בקבוצה הבוגרת ביותר של הארגון. הייתי חבר בארגון הצבאי.

נחפר קבר כדי ל...

את האוצר הזה שאתם עליו... אני וד. גרובר עד הרגע האחרון היה לנו קשר, ואנחנו את המחברת הזאת כתבנו והסתרנו.

3.8.1942

בכבוד,

נחום גז'יוואץ'

¹ ארגון נוער מטעם מפלגת "פועלי ציון שמאל".
² שם העיתון היה: "יונגטרופ".

מקור: שני צ. ודרך ש. [עורכים], דפים לחקר השואה והמרד, סדרה שניה/מאסף א', בית
לוחמי הגטאות, הוצאת הקיבוץ המאוחד, תש"ל, עמ' 274-275.